

Werkconferentie Drones voor Defensie en Veiligheid.

De wereld is sterk in beweging. In toenemende mate hebben we te maken met politieke instabiliteit, bestrijding van georganiseerde criminaliteit en effecten van klimaatverandering op veiligheid. Dit in combinatie met razendsnelle hoogwaardige technologieontwikkeling van onder meer geautomatiseerde onbemande systemen (UAS). Deze systemen gaan in deze context dan ook een steeds grotere rol spelen in onze samenleving. Tijdens de COVID-19 pandemie zijn de UAS ook veelvuldig ingezet. In de oorlog gebruiken Oekraïne en Rusland allebei militaire drones om aanvallen uit te voeren.

Drones worden steeds vaker ingezet zowel voor civiele als militaire doeleinden. Op het militaire vlak hebben de drones hun waarde op tactisch gebied al bewezen. In de toekomst wordt een verdere groei van UAS binnen het militaire domein verwacht. Drones zijn namelijk erg nauwkeurig en kunnen van een grote afstand worden bestuurd. Zo lopen piloten minder gevaar dan wanneer zij zelf in een gevechtsvliegtuig zouden zitten. Toepassingen binnen het civiele gebruik worden ook steeds professioneler (veiligheid, inspectie en onderhoud, precisielandbouw en transport) en zullen dan ook voor onze economische ontwikkeling en veiligheid steeds belangrijker worden.

Drones kennen ook een ongewenste of zelfs bedreigende kant. Dit geldt niet alleen voor het militaire domein maar is zeker ook van toepassing binnen het civiele gebruik. Het onbekwaam opereren met een drone, bewust of onbewust, kan een gevaar opleveren voor de samenleving. Op dit moment zijn er nog nauwelijks effectieve oplossingen beschikbaar die zich richten op het signaleren, identificeren en het neutraliseren van ongewenst gebruik. Dit is zeker van toepassing in het civiele domein, derhalve is er zowel nationaal als internationaal veel belangstelling voor dit onderwerp.

Het dronegebruik moet daarom goed zijn gereguleerd, mede omdat tegen het ongeoorloofde gebruik met wet- en regelgeving en technische middelen moet worden opgetreden. De discussie over de mogelijkheden van wetgeving is deels afhankelijk van de vraag of de drone voor civiel gebruik dan wel voor militaire doeleinden wordt ingezet. Veel is reeds geschreven en gesproken over regulering van het gebruik voor militaire doeleinden. Minder gedetailleerde analyses zijn voorhanden inzake civiel gebruik, zoals voor commerciële doeleinden (voor het afleveren van pakketten, post en andere zaken maar bijvoorbeeld ook voor particuliere beveiliging). Drones zijn echter ook een middel om informatie te verzamelen, deze informatie te duiden en daarop te reageren. In die zin is de EU Verordening Persoonsgegevens in combinatie met studies en aanbevelingen over de inzet van *big data* en meer recent *artificial intelligence* en gezichtsherkenning evenzeer relevant. Nationale en Europese regelgeving daaromtrent behoeft nadere stroomlijning.

Steeds vaker gebruiken krijgsmachten, maar ook staatloze groeperingen drones als wapen. Inmiddels zijn ze al ingezet bij onder meer aanvallen op Russische militaire bases in Syrië en olie-installaties in Saudi-Arabië en bij de oorlog in de Oekraïne. Recent is een nieuw type ontwikkeld: de zogenaamde kamikaze-drone. Deze drone leidt een nieuw tijdperk van oorlogsvoering in. Kamikaze-drones zijn hele kleine, dodelijke drones die door één persoon kunnen worden vervoerd en gebruikt. Waar oorlogsvoering voorheen vooral ging om grote gewapende drones, worden nu de kamikaze-drones steeds belangrijker.

Het ministerie van Defensie heeft inmiddels een nieuwe organisatie-eenheid opgericht die Nederland weerbaarder moet maken tegen dronedreigingen. Deze eenheid onderzoekt hoe om te gaan met uiteenlopende dreigingen van *Unmanned Aerial Systems* (UAS). De inzet van *counter-UAS* wordt ook steeds belangrijker bij de bestrijding van UAS die een gevaar opleveren voor militaire operaties en de veiligheid in het algemeen. Het in mei 2020 aangekondigde defensieproject over counter-UAS dat voorziet in de aanschaf van materieel om een UAS te onderscheppen, is in dat kader zeer relevant.

Een ander aspect is dat het gebruik van UAS in civiele situaties in bepaalde gevallen een strafbaar feit kan opleveren. Denk bijvoorbeeld aan de recente drone-incidenten bij Gatwick Airport. Sindsdien wordt er ook meer dan ooit gekeken naar anti-drone oplossingen bij ongewenst civiel gebruik.

Drones zijn ook in gebruik voor brandbestrijding, het goed in kaart brengen van bepaalde gebieden tijdens een crisis, het ongemerkt kunnen monitoren van bepaalde situaties en hulp bij reddingen (in zee). Dit is echter slechts een greep uit de vele denkbare toepassingen. Mede daarom zijn Defensie, de politie, de brandweer en de hulpdiensten druk bezig met de verdere integratie en het optimaliseren van het effectief gebruik van drones in hun dagelijkse bedrijfsvoering.

Drones zijn er qua afmeting van zeer groot tot zeer klein. Grote drones worden veelal ingezet voor militaire doeleinden. Zo beschikt Defensie over de Reaper en de ScanEagle drone die de operationele militaire inzet ondersteunen daar waar nodig. Deze grotere drones worden ook gebruikt om inlichtingen te vergaren. De kleinere drones worden ingezet voor uiteenlopende andere taken.

De ontwikkelingen in de dronemarkt volgen elkaar in snel tempo op. Samenwerking tussen overheidsorganisaties en de industrie vergroot de mogelijkheden en de toepassingen daarvan. In Nederland zijn zowel de politie, de veiligheidsregio's, brandweer, de hulpdiensten en Defensie soms nog zelfstandig bezig met drones en counterdrones. Verdere samenwerking met als doel het leveren van gezamenlijke capaciteit bij de verdediging van de landsgrenzen en de veiligheid in het Koninkrijk worden echter steeds belangrijker.

Het vakgebied kent vele innovatieve toepassingen. Het houden van experimenten en toepassen van de nieuwste technologieën zullen een garantie moeten zijn om in de toekomst op een geavanceerde en verantwoorde wijze te kunnen blijven opereren met drones en counter drones.

De hierboven genoemde onderwerpen zoals militair en civiel gebruik van drones, bijbehorende wet- en regelgeving, technologieontwikkeling, kansen voor het bedrijfsleven, Europese samenwerking en afstemming tussen operators en gebruikers komen aan bod tijdens de **'Werkconferentie 'Drones voor Defensie en Veiligheid'**. Met deze werkconferentie willen we dan ook een extra impuls geven aan de samenwerking tussen partijen uit het militaire- en civiele domein om op het gebied van noodzakelijke en gewenste dronetoepassingen en effectieve counter-drone technologie, Nederland verder vooruit te helpen in het realiseren van economische en maatschappelijke meerwaarde.

De werkconferentie vindt plaats op 7 juli 2022 op 'Technology Base Twente', waar we te gast zijn op de Twente Safety Campus en Space53. De politie, brandweer, hulpdiensten en defensie hebben hun medewerking toegezegd. Op deze dag vol netwerkmogelijkheden en demonstraties zijn er sprekers die vanuit het eigen werkveld hun visie geven over drones en counter drones. Belangrijk is dat er informatie wordt uitgewisseld over de ambities, lopende projecten en ervaringen van genoemde stakeholders. Zo willen we deze dag graag de start laten zijn van de verdere verdieping van de samenwerking, het definiëren van doelstellingen van de aan te jagen samenwerkingsverbanden tussen de verschillende overheden en de Nederlandse industrie op het gebied van drones en counter drones.